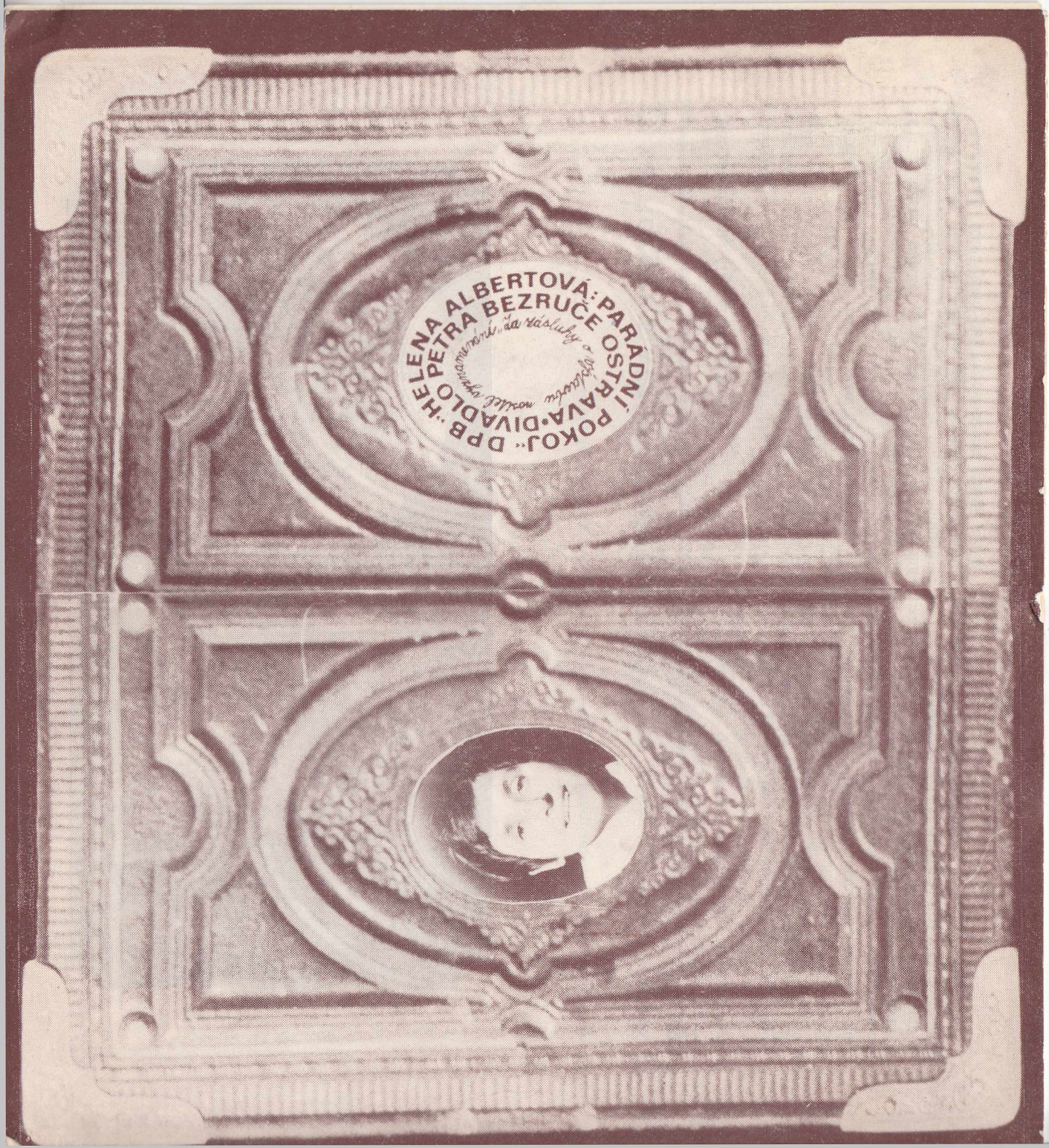
HELENA ALBERTOVÁ: PARÁDNÍ POKOJ. DPB.
PETRA BEZRUČE OSTRAVA-DIVADLO

Z ROZHOVORU S AUTORKOU A REŽISÉREM

Jak jste se stala divadelní autorkou?

AUTORKA: To je vlastně autorkou vůbec, protože předtím jsem nikdy nic nepsala. Pořádně. Když jsem si jako dítě psala knížky, začala jsem titulem, kolem jsem dala hodně obrázků a pak napsala dvě tři stránky a tím skončilo dílo. Asi do dvaceti jsem psala básničky, ale jen pro sebe. Některé motivy se však ve mně zahnízdily, k nim přibývaly další a další, až vznikl pocit, že se s tím musím nějak vypořádat. Asi je to tím, že mě vždycky zajímaly vztahy mezi lidmi a jak lidi modeluje prostředí, v němž žijí. Proto jsem nakonec vystudovala i sociologii. Když jsem pak byla nucena strávit určitý čas v lázních a měla jsem víc volna a klidu, uvědomila jsem si, že v sobě vlastně nosím hru. Začala jsem psát, třebaže jsem ještě nevěděla jak. Mnohé taky přišlo až při psaní. Ale motiv návratu domů tu už byl a byl vůbec hlavní. A bylo tam i Klatovsko, kam jsem příběh zasadila, kraj, který mám ráda z dětství a pak ze svého dvouletého působení u tamního divadla. Mnoho motivů se samozřejmě do hry nevešlo nebo nehodilo a ty jsem si už začala vědomě zapisovat, takže teď už vlastně pracuji s konkrétním cílem psát dál.

Do jaké míry je „Parádní pokoj", jak to u prvotin bývá, hrou autobiografickou?

AUTORKA: Nedovedu si představit, že by mi někdo řekl, napiš hru o tom a o tom. Nejprve mě to musí bytostně zajímat, abych u toho vůbec vydržela, protože já vlastně píšu strašně nerada. Ano, se vším, o čem jsem psala, jsem se setkala a mnohdy jsem na to byla i citově vázaná, jenže člověk, ať píše cokoli, pokud je to poctivé, tak přece jen vychází sám ze sebe. A někdy čerpá ze zdrojů, které si třeba ani nechce připustit. Těžko bych však mohla tvrdit, že já jsem byla jednou z těch postav. Snad jen to, že jsem při psaní hodně myslela na domov. Ovšem zase to není obrázek mé vlastní rodiny.

REŽISÉR: Při zkouškách jsme se často bavili kolem této hry i o problému emigrace. Ne politicky, ale vzhledem ke vztahu člověka k domovu. Myslím, že tohle je zde velice silné, to postižení kořenů, které člověka drží a nutí ho k věčnému návratu. A to nemusí jít jen o pocity libosti, může to být třeba i vědomí, že se tam mohu s někým hádat či nenávidět. Je to spousta vrstev, která nás táhne k rodné hroudě. A ten, kdo se vytrhne, se vrací mnohovrstevnatě. Neschází mu představa řeky nebo kopců, ale především to všechno, čím byl zasahován, ty nejrůznější paradoxy, radostné události i smrt blízkých a zfraškovatění vážnosti. Tohle dělá ten pocit, že člověk někam patří. A to se nedá ničím nahradit. Myslím, že tato hra je hodně o domově. A připomíná mi mimo jiné Halase, „Já se tam vrátím", nebo Demla; všechno se tam nějak týká domova.

HELENA ALBERTOVÁ

PARÁDNÍ POKOJ

Režie: JAN KAČER J. H.
Výprava: OTAKAR SCHINDLER J. H.
Dramaturg: VÁCLAV ČERVENKA
Hudba: PETR SKOUMAL
Asistent režie: IVAN MISAŘ
Představení řídí: LÍDA NAAROVÁ
Text sleduje: MARTA VESELÁ

Divadlo Petra Bezruče, nositel vyznamenání Za zásluhy o výstavbu

OSOBY A OBSAZENÍ

Otec	**Luděk Eliáš** **Otakar Janda**
Matka	**Štěpánka Ranošová,** **nositelka vyznamenání** **Za vynikající práci**
Marie, jejich dcera	**Renáta Doleželová**
Nina, její přítelkyně	**Saša Kudrová**
Karel, jejich syn	**Jiří Čapka**
Bláža, jeho žena	**Michaela Černá**
Děvče	**Naděžda Michálková***
Chlapec	**René Volný***

*** Posluchači Konzervatoře v Ostravě**

Sezóna 1975—1976

Premiéra 26. března 1976 v 19 hodin

Rozhodl právě tento rys hry o její jevištní realizaci?

REŽISÉR: To je dost složité. Hra se mi líbí od prvního přečtení, protože mám pocit jisté známosti těch věcí. Čtu a vybavují se mi vzpomínky na můj vlastní domov, na rodiče, i když to v mém případě bylo úplně jinak. Ale i moje návraty do rodiště byly poznamenány prapodivnými souvislostmi, napůl nakyslými a napůl líbeznými, pocity sentimentálními, smutnými, veselými. Ale především mě na hře zaujalo, že jde o živé, nevymyšlené lidi, o zajímavé a bohaté charaktery. A pak, že zde není snaha po definování velkých pojmů jako je smysl života, společnost, mezilidské vztahy, a přitom jsou tu všechny tyto hodnoty zvažovány. Je to taková meditativní hra, která pokládá řadu otázek a poctivě se snaží s nimi vyrovnat. Zároveň je zábavná a to se mi líbí.

AUTORKA: Zasadila jsem příběh do venkovského prostředí, ale otázky, které si v něm pokládám, jsou určitě širší, obecnější. Venkov se stále víc podobá městu a hlavně problémy vztahové přerůstají, přetékají z města na venkov. A nemám na mysli jen vztahy v rodině, ale přístup k životu vůbec. Nebo otázku hodnot, co je hodnotou a co není. Myslím, že právě o tom se ve hře diskutuje. Chtěla jsem třeba polemisovat se zaběhaným úslovím „brát život takový, jaký je". Ale jaký skutečně je? A proč jen čekat, co nám dá? Záleží na nás, kolik investujeme; podle toho bude vypadat.

Jak byla hra přijata v obou předchozích inscenacích?

AUTORKA: Lidé se kupodivu bavili. Při první premiéře v Plzni bylo tolik smíchu, že jsem se až bála, aby humor a všechny ty špílce nezastínily tu vážnou stránku hry. Při liberecké premiéře, kde byla uvedena textově poněkud odlišná verze, lidé už víc poslouchali, i když se současně smáli. Hlavní je, že to nedopadá jako v mých předpremiérových snech, kdy se mi zdá, že lidé odcházejí z hlediště.

Mluvíte o smíchu a přitom se příběh odehrává na pozadí tragédie. Jaký je žánr hry?

AUTORKA: Nechci se srovnávat s tak velkým dramatikem, jakým byl Čechov, ale on nazýval své hry komediemi, ačkoliv my je tak necítíme. Podle něj by byl „Parádní pokoj" komedií, ale já si myslím, že je to prostě hra ze života, kde se střídá vážné s veselým. V moderní dramatice je žánru v pravém slova smyslu asi už zkrátka odzvoněno.

REŽISÉR: Víte, mě ani moc nezajímá, o jaký jde žánr. Život je přece smích i umírání, tak to být musí a mě víc zajímá, co je kolem toho. Dnešní dramatika si zřejmě vytváří žánr docela nový. A mě tady láká ta co největší všestrannost, přítomnost tragického ve veselém i naopak. V našem případě bych chtěl, aby to byla legrace a zároveň, aby člověka mrazilo v zádech.

Shodou okolností se touto hrou o návratu domů i vy vracíte po letech k práci v DPB. S jakými pocity?

REŽISÉR: Právě „Parádní pokoj" mi do jisté míry umožňuje chápat souvislosti mého návratu do Ostravy. Je to obdoba návratu, který je zachycen ve hře, vlastně obdoba všech takových návratů. Člověk se vrací s představami, které v mnohém už neodpovídají skutečnosti, ale přitom jde o věci, které člověka nějak formovaly a jsou i přes všechny možné hořkosti pěkné. Mnohé se tady změnilo a změnil jsem se i já. Kdybych režíroval „Parádní pokoj" v roce 1964, byla by to asi ostrá, šklebivá groteska, kde by hrály muziky, jezdily žebříňáky, bučely krávy. Byly by to prostě gejzíry divadelních nápadů. Nevím, jestli je to tím, že jsem zestárl nebo zeskromněl, nebo proto, že se člověk dozvěděl o životě takové pokornější věci, ale vrátil jsem se touhle hrou mnohem tišeji. A rád bych, aby inscenace měla rysy lidské chápavé tolerance, vzájemné úcty, snahy poznat nejen lidi kolem, ale i sebe.

Straní hra, kterou napsala žena, ženám nebo mužům?

AUTORKA: Ženské postavy budou především asi složitější, protože jsem schopna se na ně dívat zevnitř, jsem schopna s nimi soucítit. Na muže se dívám stále, už pětatřicet let, jen zvenku, takže jejich obraz ve hře je patrně jednoznačnější. Ale jinak jsem se snažila být spravedlivá, vědomě jsem nestranila nikomu.

REŽISÉR: Já jsem skutečně rád, že někdo píše o ženách a navíc je to žena. Mne už mužský pohled na ženy otravuje. Upřímně řečeno, i na jevišti raději režíruji ženské, protože se mi zdají být zajímavější. A v této hře jsou opravdu vykresleny jemnějším štětečkem než muži. I když postava otce se mi zdá nesmírně plastická a napsaná zase jako mužsky. Na rozdíl od Karla, který je viděn ženskýma očima. Ale to je právě jedna ze zajímavostí této hry, že žena píše na úrovni o ženách i o mužích.

Nezapomněli jsem na něco?

AUTORKA: Myslím, že ne. Jenom snad, že bych byla ráda, kdyby se divákům hra líbila a kdyby odcházeli s pocitem, že něco pochopili.

REŽISÉR: A že je dobré, že máme autorku, která napsala takovou hru. Je to talentovaná hra, psaná stylem, kterým se také dá postihnout kus světa, angažovaná tím, že vyjadřuje problémy, kterými žijeme.

31. SEZÓNA

PROGRAM DIVADLA PETRA BEZRUČE V OSTRAVĚ

UMĚLECKÝ ŘEDITEL LADISLAV KNIŽÁTKO
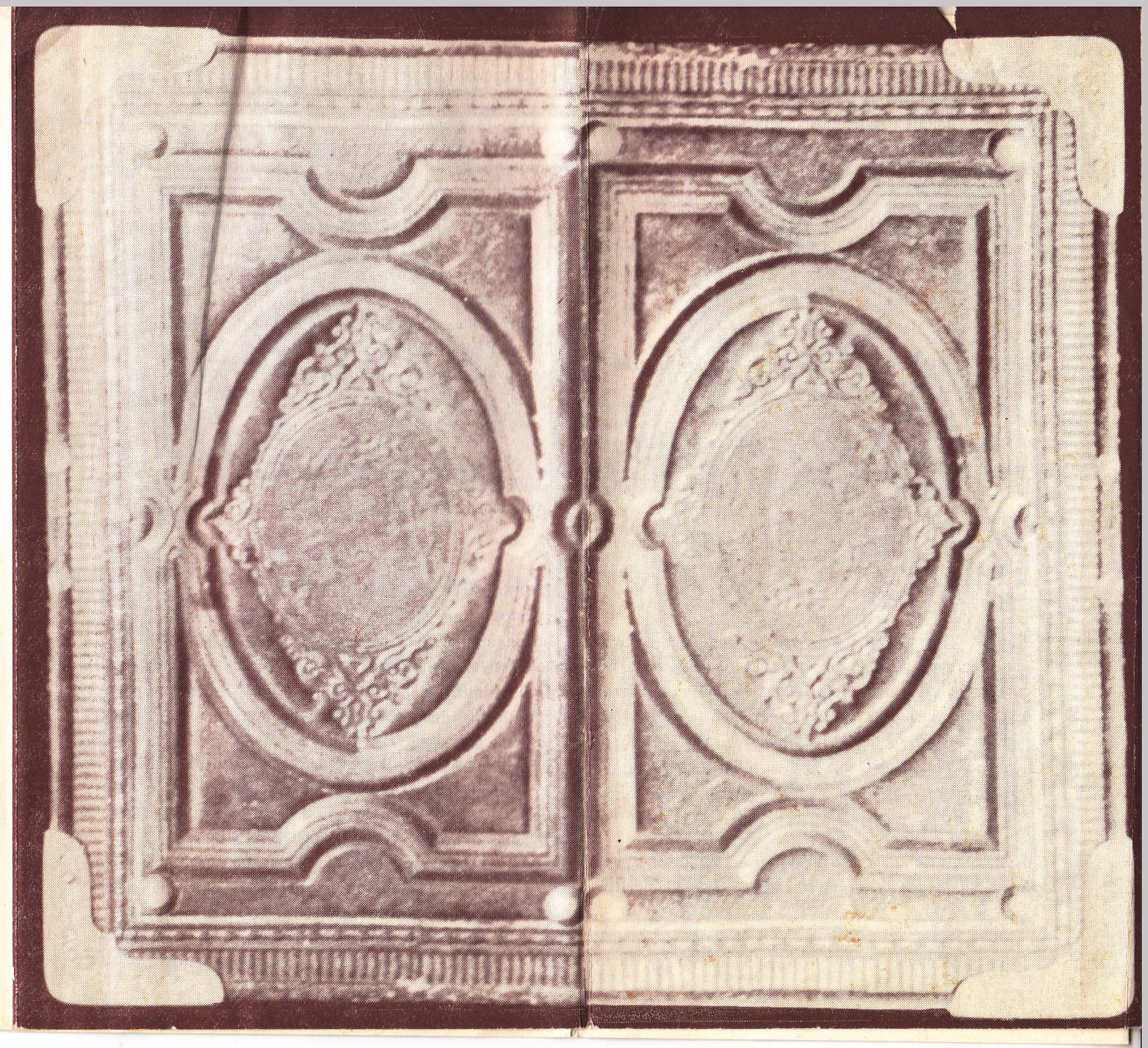
Program připravil dramaturg **Václav Červenka** — výtvarná spolupráce **Saša Rychecký** — fotografie **Vladimír Dvořák** — vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Hollarova 14, Ostrava 1.
Veškerá práva k provozování tohoto díla zastupuje DILIA Praha.
Cena 1,80 Kčs.